

Drogy jsou zkratky. Přelomová kampaň České asociace pojišťoven a Policie ČR má změnit postoj Čechů k drogám

8.1.2024 - | Česká asociace pojišťoven

Přes čtyřicet procent Čechů starších 15 let přiznává, že minimálně jednou v životě zkusilo nelegální drogu[1], a téměř třetina české populace schvaluje rekreační užívání návykových látek[2]. Výsledkem takové tolerance je trojnásobně vyšší počet jejich uživatelů než v předchozích letech. Na alarmující situaci reaguje nová preventivní kampaň České asociace pojišťoven (ČAP) a Policie ČR s názvem Zkratky, která svým rozsahem a formou nemá v rámci České republiky obdoby. Startuje 9. ledna 2024 a jejím středobodem je generační seriál Adikts režiséra Adama Sedláka, který premiérově uvede platforma iVysílání České televize.

Cílem osvětové kampaně je zvýšit povědomí o látkových závislostech a dopadech dlouhodobé konzumace drog a podpořit informovaná rozhodnutí. Kampaň propojuje odborníky, umělce, média, preventisty, policii i státní správu, aby rozproudila diskuzi o drogové problematice. Projekt se bude kromě široké veřejnosti obracet zejména na nejzranitelnější a nejrizikovější generaci ve věkové skupině 15-29 let.

Že je třeba se tematikou drog zabývat, ukazuje nejen dramatický nárůst uživatelů, ale také postoje české společnosti, které vyplývají z průzkumu, jež ČAP realizovala před spuštěním kampaně, a ze Zprávy o nelegálních drogách v ČR 2023, vydané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti. Z dat vyplynulo například to, že přes čtyřicet procent Čechů starších 15 let přiznává, že minimálně jednou drogy vyzkoušelo, ale i to, že téměř třetina populace rekreační užívání drog schvaluje.

„Drogy jsou v České republice problém nejen z důvodu rostoucích čísel uživatelů, ale také kvůli nebezpečnému postoji, který k závislostem jako společnost zaujímáme. K užívání návykových látek jsme benevolentní až laxní. Podle našeho průzkumu 80 % Čechů chápe, že drogu někdo vyzkouší, ale závislost na nich vnímáme jako selhání jednotlivce a nezodpovědnost. Přitom současná společnost, zaměřená na výkon, k instantnímu řešení a rychlé odměně vybízí,” vysvětluje výkonný ředitel České asociace pojišťoven Jan Matoušek a dodává: „Téma drog proto otevíráme skrze motiv zkratky k rychlému uspokojení, k úlevě, k tomu, abychom bez námahy dosáhli rychlých cílů, což ale může znamenat, že úplně ztratíme cestu.”

SERIÁL A DOKUMENT JAKO ÚČINNÉ NÁSTROJE OSVĚTY?

Podle průzkumu ČAP také téměř polovina české populace uvádí, že nemá o drogách dostatek informací[1], ale naprostá většina zároveň tvrdí, že o ně nemá zájem. Ukazuje se, že klasické preventivní formáty v tomto případě nestačí. Nejohroženější skupinou je z hlediska rizika užívání drog mládež. Spolutvůrcem kampaně se proto stala Česká televize. Klíčem ke komunikaci právě s mladou generací je hraný seriál úspěšného režiséra Adama Sedláka Adikts, který vznikl v koprodukcii právě s Českou televizí a dále produkční společností Shore Points. Ten po edukační stránce doplní dokumentární série Ivo Bystřičana Česko na drogách. Oba formáty do svého vysílání zařadí ČT.

„O drogách se mluví hodně, ale informovaní jsme málo, jak ukázal náš průzkum. Mentorování nefunguje, nechceme naslouchat, protože si myslíme, že se nás to netýká. Právě proto přicházíme s

kampaní, která v protidrogové prevenci nemá obdoby. Zahrnuje seriál, dokumentární cyklus a silnou komunikaci na sociálních sítích. Tu doplňují edukativní formáty na ČT a televizní spoty zaměřené přímo na řidiče. Chceme, aby lidé začali o závislostech přemýšlet a uvědomili si, že drogy jsou sice rychlým únikem z reality, ale jako zkratka mohou vést do slepé uličky," uvádí Milada Veselá, vedoucí oddělení komunikace a vzdělávání ČAP.

Cílem iniciativy je rozproudit diskuzi, zaujmout i informovat a v konečném důsledku změnit postoje veřejnosti k závislostem, čemuž odpovídá i zvolená taktika kampaně, upozorňující na rizikové chování spojené s užíváním návykových látek a léků na předpis. Postoje Čechů k užívání návykových látek změní průzkum po skončení kampaně. Ta startuje 9. ledna 2024 a navazuje na předchozí projekty ČAP a Policie ČR, zaměřené na osvětu v oblasti agresivity a nepřiměřené rychlosti za volantem.

DROGY ZA VOLANTEM

Většina lidí (72 %) považuje situaci ohledně řízení pod vlivem alkoholu či drog za alarmující[2].

„Z našich statistik i osobních zkušeností policistů z provozu na silnicích víme, že řízení pod vlivem alkoholu nebo drog je častější u mladších řidičů. Čtvrtina z těch, kteří zavinili dopravní nehodu z tohoto důvodu, je ve věku do 24 let a přibližně každý druhý je ve věku do 30 let. Důvodem nehody pod vlivem je nejčastěji způsob jízdy nebo nepřiměřená rychlost. Nezřídka jde o nehody, kdy řidič pod vlivem drog spolu s dalšími mladistvými pasažéry končí s tragickými následky ve stromě nebo ve svodidlech," popisuje situaci plk. Jiří Zlý, ředitel ředitelství Služby dopravní policie.

Součástí kampaně je proto také televizní spot, který poběží na komerčních televizích a který upozorňuje na nebezpečí spojená s užitím drog za volantem. Mezi to spadají jak ilegální, tak legální drogy, jako například psychoaktivní léky na předpis. O této problematice se v ČR teprve začíná hovořit, nicméně nadužívání je v české populaci časté.5 Hlavní sdělení spotu se nese v duchu celé kampaně a tématu zkratk - drogy za volantem jsou totiž také zkratkou, ale na sedadlo smrti. Spot, který má dvě verze a v němž se objevují herci ze seriálu Adikts, režíroval Juraj Janiš podle konceptu agentury McCann Prague.

ZMĚNY NA TRHU S DROGAMI

Mladší generace, na kterou je kampaň primárně cílena, se také více než kdy dříve setkává s možnostmi dostat se k novým substancím alternativními cestami. Způsob distribuce návykových látek se velmi rychle mění a také v důsledku covidové pandemie se přesunul z ulic do online prostředí. Nejčastějšími místy, kde se dnes dají drogy sehnat, jsou anonymní clearnet a darknet weby, ale i sociální sítě[3]. Distribuce na školách se proto v mnohém zjednodušuje.

„S technologickým vývojem přicházejí na drogový trh nové a nové substance a distribuční sítě postupně přecházejí do digitální sféry. Mladí lidé jsou dnes zvyklí obstarat si drogy přes sociální sítě, kam se distribuce intenzivně přesouvá, a mladá generace je tak ve větším ohrožení. K tomu je navíc v dnešní dynamické době čím dál náročnější získávat relevantní informace ze spolehlivých zdrojů a vyhýbat se dezinformacím. Po internetu mezi mladistvými například koluje mnoho nepravdivých informací o nových substancích, kvůli kterým jsou pak třeba méně obezřetní a více riskují," říká brig. gen. Jakub Frydrych, ředitel Národní protidrogové centrály PČR.

Kampaň Zkratky proto kromě klasické PR komunikace doplní také extenzivní kampaň na sociálních sítích spojená se spoluprací s influencery a představiteli mladé popkultury, a to právě z důvodu oslovení nejmladší generace Z s cílem rozšířit její informovanost. Se startem seriálu Adikts například vznikla speciální píseň a klip populárního interpreta Steina27.

ZKRATKY V TVŮRČÍCH FORMÁTECH ČESKÉ TELEVIZE

Z výzkumu České asociace pojišťoven před kampaní vyplývá, že 33 % obyvatel považuje jako nejvhodnější informační kanál o drogách a závislostech audiovizuální díla (filmy, dokumenty a seriály), což bylo hlavní motivací k výběru zvolených kampaňových formátů. Seriál Adikts režiséra Adama Sedláka o mladých studentech adiktologie experimentujících s drogami v rámci fiktivního superhrdinského světa nasadí Česká televize 9. ledna 2024 kompletně do iVysílání. Záměrem je přitáhnout mladou generaci k tzv. bingewatch zhlédnutí, což znamená, že všech šest 30minutových dílů bude dostupných najednou. Od 24. ledna pak poběží jednotlivě každý týden na ČT1.

„Věřím, že právě bizarní premisa děje, komiksová nadsázka i výrazná stylizace nám zde paradoxně pomohou komunikovat s mladým publikem o drogách a závislosti na nich s větší důvěryhodností, než kdybychom se pokoušeli o realistické zpracování a přímočaře předkládaná varování, která na cílovou skupinu často nemají výraznější efekt,“ přibližuje kreativní producent za Českou televizi Jakub Mahler.

Ve stejnou dobu na konci ledna se k seriálu přidá dokumentární cyklus režiséra Iva Bystřičana Česko na drogách. Představí fakta o drogách a závislostech otevřeně, na rovinu, v souvislostech a bez předsudků. „Dokumentární cyklus vkládá drogovou problematiku do širších souvislostí, zkoumá, jaké drogy se u nás těší oblibě dnes a jak tomu bylo v minulosti – ostatně lidská slabost pro drogy je stará jako lidstvo samo,“ dodává Jakub Mahler.

Režisér Ivo Bystřičan si zakládá na úzké spolupráci s vybranými českými odborníky v oblasti adiktologie, závislostí i prevence. Výpovědi těchto expertů doplňuje o archivní materiály a animace ve vizuálním duchu kampaně Zkratky. Cyklus však nemá oslovit pouze mladé, ale i generaci jejich rodičů ve věku cca 30–50 let. Na ČT2 cyklus poběží každé úterý od 23. ledna 2024.

Kromě seriálu a dokumentárního cyklu jsou součástí kampaně navazující dvouminutové minipořady v produkci České televize, které rovněž odvysílá v lednu a v únoru 2024. Půjde o animovaná krátkometrážní díla, která upozorňují na málo známá, ale o to více závažná fakta spojená s užíváním drog.

Na obsahu a produkci kampaně se podílí agentury McCann Prague, Hero & Outlaw a Renegadz.

^[1] Zdroj: Výzkum agentury STEM/MARK pro ČAP, reprezentativní vzorek české populace 15–54 let, termín sběru dat červen 2023

^[2] Zdroj: Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023, Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, str. 62

^[3] Zdroj: Výroční zpráva Národní protidrogové centrály PČR 2022

<https://www.cap.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/9224630-drogy-jsou-zkratky-prelomova-kampan-ceske-asociace-pojistoven-a-policie-cr-ma-zmenit-postoj-cechu-k-drogam>